

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ
ОСВІТИ: УДОСКОНАЛЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО
КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ТА НАВЧАЛЬНОЇ
ДОКУМЕНТАЦІЇ**

**Збірник
матеріалів IV-ї Всеукраїнської
науково-методичної конференції**

13-15 квітня 2022 року, м. Одеса

У Збірнику опубліковано матеріали IV-ї Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти: удосконалення дистанційного контролю знань та навчальної документації», яка проходила 13-15 квітня 2022 року на базі Одеської національної академії харчових технологій в умовах воєнного стану з причини російсько-української війни.

Для педагогічних та науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, усіх, хто цікавиться питаннями забезпечення якості вищої освіти.

Рекомендовано до друку Оргкомітетом конференції

Редакційна колегія:

Богдан ЄГОРОВ	ректор Одеської національної академії харчових технологій, д.т.н., професор (Голова редакційної колегії)
Федір ТРИШИН	проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к.т.н., доцент (заступник Голови редакційної колегії)
Надія ДЕЦ	директорка Навчального центру організації освітнього процесу, к.т.н., доцентка
Любов ЛАНЖЕНКО	начальниця Навчального відділу НЦООП, к.т.н., доцентка
Оксана КРУЧЕК	начальниця Відділу контролю якості та моніторингу діяльності, к.т.н., доцентка
Юрій КОРНІЄНКО	начальник Відділу організації дистанційної роботи та навчання ЦІКТ, к.ф.-м.н., доцент
Валерій МУРАХОВСЬКИЙ	начальник Відділу ліцензування, акредитації та сертифікації НЦООП, к.ф.-м.н., доцент
Людмила РИЖЕНКО	методистка вищої категорії Навчального відділу НЦООП

Оргкомітет IV-ї Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти: удосконалення дистанційного контролю знань та навчальної документації» може не поділяти думку учасників. Відповідальність за зміст і достовірність поданого матеріалу несуть учасники.

- Місце для розміщення навчально-методичних матеріалів, єдиних баз даних для подальшого перегляду, вивчення та коригування.
- Завдання Віртуального методичного кабінету:
1. Забезпечувати оптимальний ефективний методичний супровід освітнього процесу.
 2. Систематизовувати накопичений досвід педагогів.
 3. Підвищувати ефективність використання методичних ресурсів.
 4. Підвищувати рівень мотивації педагогів до самоосвіти, самоаналізу, самоконтролю, самовдосконалення.
 5. Консультувати у виборі змісту і форм роботи у освітньому процесі.
 6. Забезпечувати випереджувальне науково-методичне інформування членів педагогічного колективу.
 7. Координувати колективні форми і методи методичної роботи та самоосвіти з метою підвищення педагогічної майстерності педагогів.
 8. Здійснювати систему заходів, спрямованих на розвиток творчого потенціалу педагогів, впровадження досягнень науки і передового педагогічного досвіду та практичну їх реалізацію.

Віртуальний методичний кабінет забезпечує:

- максимальне полегшення доступу педагогічного колективу до інформаційних ресурсів, які повсякденно використовуються у освітньому процесі.
- створення єдиного інформаційно-методичного простору з метою більш якісного забезпечення інформаційної підтримки;
- розширення зони співпраці та зміцнення контактів між методичною службою та педагогами.

Реалізація такого варіанту організації віртуального методичного кабінету дозволить удосконалити професійну майстерність педагогів, систематизувати науково - методичних матеріалів, обмін досвідом, поширення інформації.

УДК 378.1

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КОМПОНЕНТІВ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Л.В. Лебедик,

**Полтавський національний педагогічний університет імені
В.Г. Короленка, м. Полтава**

В умовах, коли якість навчання є рушійною силою технологічного і суспільного прогресу, гарантія якості науково-педагогічних працівників набуває своїх власних якісних аспектів. У зв'язку з цим набула значення проблема методологічних основ формування компонентів професійної компетентності науково-педагогічного працівника.

Метою статті є уточнення компонентів моделі професійної компетентності науково-педагогічного працівника як основи для моніторингу якості системи підвищення кваліфікації науково-педагогічного працівника.

Критерієм для проведення моніторингу якості системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників була взята професійна компетентність (знання, вміння, навички, професійно важливі риси характеру і психофізіологічні якості). У професійній компетентності науково-педагогічних працівників виділяються соціальна, персональна, інформаційна, екологічна, валеологічна, спеціальна, комунікативна, організаторська, пошукова компетентність, аутокомпетентність, навички усної і письмової мови тощо [1, с. 35–42; 2; 3, с. 43–64; 4, с. 14–17; 5, с. 263–267; 6; 7, с. 349–351].

У структурі професійної компетентності виділимо такі основні компоненти: мотиваційно-ціннісний; система професійно важливих якостей; система здібностей викладача (насамперед, педагогічних і здібностей вченого, які зумовлюють наукову обдарованість); когнітивний (знання); афективний (позитивне емоційно-оцінне ставлення до предмета і його важливості в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців, здатність до емоційно-вольової регуляції поведінки); конативний (уміння, навички, педагогічна техніка, поведінка) [1, с. 35–42; 4, с. 14–17; 6]. Через інтеграцію цих структурних компонентів формуються універсальні та професійні компетенції науково-педагогічного працівника.

Оскільки професійна компетентність науково-педагогічного працівника є результатом його підготовки, підвищення кваліфікації чи самоосвіти, її застосовуємо для моніторингу якості системи підготовки науково-педагогічного працівника. Виділяються такі основні рівні її сформованості: адаптивний, репродуктивний, креативний [1, с. 35–42; 5, с. 263–267; 6].

Модель професійної компетентності науково-педагогічного працівника складають інтегровані показники, які традиційно вважаються складовими компонентами у структурі педагогічної майстерності (особистісні якості, знання, вміння викладача). Однак, разом з компетенціями науково-педагогічного працівника вони є показниками реалізованості цих якостей, вмінь і знань на практиці. Дослідники, на основі аналізу спрямованості науково-педагогічного працівника, відзначають, що приблизно 2/5 викладачів мають педагогічну спрямованість; 1/5 мають виражену дослідницьку спрямованість; у 1/3 викладачів спостерігається однаковою мірою кожна з них [1, с. 35–42; 2; 6].

У структурі викладацької спрямованості виділяється соціально-моральна спрямованість, її чотири базових компоненти: вільна особистість, здатна до самовизначення в світі культури; гуманна особистість, що відноситься з любов'ю до всього живого; духовно багата особистість, що володіє високими духовними потребами; творча особистість, мисляча діалектично, що проявляє творчість у всіх сферах життєдіяльності. Високий рівень духовної культури науково-педагогічного працівника є основою формування гуманістичної спрямованості, що проявляється в зосередженні на інтересах студентства, що дуже важливо для максимального розвитку здібностей, необ-

хідних у професійній діяльності.

Якщо професійна спрямованість стає властивістю особистості, вона впливає на рівень мотивації, підвищує ефективність її діяльності. Виділяють чотири стадії розвитку професійної спрямованості: виявлення інтересу до професії, потреба її набуття; формування стійкого інтересу до професійної діяльності; формування цілеспрямованості в оволодінні основами майстерності; становлення комплексу якостей, професійно значущих для педагогічної праці.

Ціннісне ставлення до викладацької діяльності виявляється у таких показниках, як: розуміння мети і завдань викладацької діяльності, усвідомлення цінності професійно-педагогічних знань, визнання цінності суб'єктних відносин, задоволеність педагогічною працею і орієнтація на професійне та особистісне самовдосконалення [1, с. 35–42; 2; 6].

Педагогічні здібності розглядаємо як набір якостей особистості, що відповідає вимогам педагогічної діяльності та забезпечує легке оволодіння цією діяльністю і досягнення в ній високих результатів. Педагогічні здібності мають свою структуру: академічні, дидактичні, комунікативні, організаторські, перцептивні, інтелектуальні, креативні, здатність протистояти синдрому емоційного вигорання.

Професійна компетентність науково-педагогічного працівника багато в чому визначається наявними у нього якостями, які надають своєрідність його спілкуванню зі студентами, визначають швидкість і ступінь оволодіння необхідними вміннями. Оскільки викладач вищої школи веде ще й наукову діяльність, важливими є також особистісні якості: спонтанна допитливість (головний стимул для засвоєння необхідних спеціальних знань і важливий стимул для власної дослідницької роботи); постійний інтерес до наукових успіхів в інших галузях знань; наукова витривалість в роботі зі своєю науковою проблемою і наукова вимогливість до себе); дисциплінованість, прагнення до точності результатів; ентузіазм і старанність у роботі; критичність і самокритичність; вміння співпрацювати з людьми.

Домінуючими рисами науково-педагогічного працівника є: цілеспрямованість; наполегливість; терплячість; толерантність, здатність до фасилітації (підвищення продуктивності і швидкості діяльності під впливом інших); ініціативність; творчий підхід до вирішення завдань; флексибельність (готовність до розвитку і самозміни).

Висновки на основі запропонованої моделі професійної компетентності науково-педагогічного працівника наочно засвідчують, що головними в ній є перш за все психологічні і дидактичні процедури взаємодії викладачів і студентів, а в її структурі – мотиваційно-ціннісний, система професійно важливих якостей, система здібностей науково-педагогічного працівника, когнітивний, афективний і конативний компоненти, які слід застосовувати у подальших розвідках у цьому напрямі під час моніторингу якості системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників.

Список літератури

1. Лебедик Л. В. Моніторинг якості системи підготовки та підвищення

кваліфікації викладачів вищої школи. *Використання технологій менеджменту якості в управлінні закладами освіти*: зб. матеріалів II регіональної наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, Україна, 20 листоп. 2018 р.). / укладачі: Брик Р. С., Дідух Т. Г. Тернопіль, 2019. С. 35–42.

2. Лебедик Л. В. Педагогічна підготовка магістрів у вищих економічних навчальних закладах: монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. 165 с.

3. Лебедик Л. В., Стрельников В. Ю. Концептуальні засади підготовки викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури. *Неперервна професійна підготовка фахівців в умовах формування спільного європейського освітнього простору*: монографія / за редакцією С. П. Архипової, О. П. Лещинського. Черкаси : ЧНУ, 2020. С. 43–64.

4. Стрельников В. Ю. Авторські курси як форма підвищення кваліфікації викладачів. *Освіта. Технікуми. Коледжі : навчально-методичний журнал*. 2017. № 1,2 (42). С. 14–17.

5. Стрельников В. Ю. Акселеративне навчання як умова професійного розвитку науково-педагогічних працівників. *Професійний розвиток та управління людськими ресурсами в системі післядипломної педагогічної освіти в контексті трансформації освіти України* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 28 жовт. 2016 р. / за заг. ред. В. В. Олійника. К. : УМО НАПН України, 2016. С. 263–267.

6. Стрельников В. Складники особистісно-професійної компетентності викладача закладу післядипломної освіти. *Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти*: зб. наук. пр. Суми: КЗ СОІППО, 2019. URL : <https://drive.google.com/file/d/1wFLXdkIHhKI4ZDrCdSUO2PfkfObdJ/view>

7. V.Yu. Strelnikov, L.V. Lebedyk, T.V. Hura, S.I. Sysoieva, S.V. Stankevych, E.V. Shapovalova, O.Ye. Avilova. Leadership and social work in the environmental management system. *Ukrainian Journal of Ecology*. 2021. № 11 (2). С. 349–351. URL : <https://www.ujecology.com/articles/leadership-and-social-work-in-the-environmental-management-system.pdf>

338.246.88:316.422:378.1

РОЗВИТОК НАУКОВО-ОСВІТНЬОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Т.В. Небога,

**Державна установа «Інститут ринку та економіко-екологічних
досліджень Національної академії наук України», м. Одеса**

Сьогодні відновлення економіки в науці трактується як система заходів, спрямованих на відновлення економічних переваг країни, налагодження виробництва, підвищення рівня життя людей та їх платоспроможного попиту. На думку автора [1] відновлення економіки після збройного конфлікту має базуватися на розробці спеціальних програм з “реанімації” господарської

	ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЇ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ О.Р. Трач, Ю.В. Гарібяр	
215	АВТОМАТИЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ В ОНАХТ Л.О. Ланженко, В.Г. Мураховський, Ф.А. Трішин, О.Р. Трач	477
216	КОМП'ЮТЕРНА КОМУНІКАЦІЯ – НОВИЙ ВИМІР У СПІЛКУВАННІ ЗДОБУВАЧІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ Г.І. Палвашова, Н.В. Доценко, Т.М. Афанасьєва	478
217	КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ПОКАЗНИК ЕФЕКТИВНОСТІ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ Н.М. Корсікова	480
218	ФОРМИ СПІВПРАЦІ СТЕЙКХОЛДЕРІВ З ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ Н.В. Асауленко, О.В. Ткачук, О.Ф. Щапіна	482
219	ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: УДОСКОНАЛЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ТА НАВЧАЛЬНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ А.Є. Ділова, ВСП «Механіко-технологічний фаховий коледж ОНАХТ», м. Одеса	484
220	МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КОМПОНЕНТІВ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ Л.В. Лебедик Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, м. Полтава	487
221	РОЗВИТОК НАУКОВО-ОСВІТНЬОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ Т.В. Небога, Державна установа «Інститут ринку та економіко-екологічних досліджень Національної академії наук України», м. Одеса	490
222	РИНОК ОСВІТНІХ ПОСЛУГ У СФЕРІ ТУРИЗМУ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ М.Л. Орлова, С.С. Шекера	493
223	СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ З ТЕПЛОЕНЕРГЕТИКИ М.Д. Потапов, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса Ж.Ф. Дорошенко, Національний університет «Одеська політехніка», м. Одеса	496
224	ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ Я.Д. Гусак-Шкловська,	498